

NORGES BONDELAG

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 OSLO

Vår saksbehandler
Amund Johnsrud
+47 97 54 18 42

Vår dato
27.04.2015
Deres dato
23.01.2015

Vår referanse
15/00106-18
Deres referanse

NOU 2014: 15 Norsk pelsdyrhold - bærekraftig utvikling eller styrt avvikling. Høringssvar fra Norges Bondelag

Utredningen om norsk pelsdyrhold er behandla av styret i Norges Bondelag på møte 15. april. Til styrebehandlingen har også våre fylkeslag der det er pelsdyrhold av noe omfang gitt skriftlige innspill. Alle fylkeslag som har uttalt seg støtter alternativet bærekraftig utvikling, med de føringer utvalget legger for dette.

Norges Bondelag støtter flertallet i pelsdyrutvalget (NOU 2014:15) som går inn for ei bærekraftig utvikling av næringa. Som flertallet, mener Norges Bondelag at de påpekte velferdsutfordringene er overkommelige og at velferden for pelsdyr er ivaretatt når regelverket etterlevs, og de foreslåtte tiltaka knytta til dyrevelferd blir fulgt opp.

Vi merker oss at det samla utvalget slår fast at regelverket som kom i 2011, danner grunnlag for bedre dyrevelferd, men at det fortsatt er utfordringer på området.

Norges Bondelag har oppfordret pelsdyrnæringa om at de i samarbeid med tilsynsmyndighet og offentlig forvaltning utformer en konkret handlingsplan med ansvarsfordeling og tidsfrister, for operasjonalisering av hvert enkelt av de viktigste punktene det pekes på i rapporten.

Det forutsettes at Mattilsynet reagerer raskt og hensiktsmessig når det avdekkes alvorlige brudd på regelverket. Norges Bondelag forutsetter at Norges Pelsdyrslag (NPA) gjennomgår sine rutiner for, og praktisering av sanksjoner mot medlemmer, i tilfelle der disse står for gjentatte brudd på forskriften om hold av pelsdyr. Mattilsynet må følge opp på tilsvarende måte overfor eventuelle uorganiserte pelsdyroppdrettere, slik at alle oppdrettere likebehandles.

Pelsdyrnæringa er en del av norsk landbruk

Norsk pelsdyrnæring er ei godt etablert husdyrnæring med internasjonal suksess. Pelsdyrhold er ei viktig distriktsnæring i flere fylker, eksempelvis Sør-Trøndelag, Oppland, Sogn og Fjordane. Den egner seg godt som produksjon på bruk der arealressursene er

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse: Postboks 9354 Grønland 0135 OSLO	Besøksadresse: Landbrukets Hus, Schweigaardsgate 34 C 0191 OSLO	Telefon: 22 05 45 00	E-postadresse: bondelaget@bondelaget.no
Norges Bondelag Bondelagets Servicekontor AS	Org.nr.: 939678670 Org.nr.: 985063001 MVA	Bankkonto: 8101.05.12891 Bankkonto:: 8101.05. 91392	Internett: www.bondelaget.no

Vår dato Vår referanse
27.04.2015 15/00106-18

avgrensa, og bidrar til at bonden kan arbeide på garden på heltid, enten med pelsdyr som eneste produksjon eller i kombinasjon med andre jordbruksproduksjoner.

Det er 275 bruk med pelsdyr i Norge pr vinteren 2015. Det er en nedgang fra 300 i 2010. De siste 5 åra har imidlertid 50 nye oppdrettere starta opp.

Antallet dyr har økt og nå er det registrert:

- 185 000 minktisper (105 000 i 2010)
- 45 000 revetisper (43 000 i 2010)

Lønnsomhet/eksport

Pelsdynæringa er velorganisert, blant annet med effektive, samvirkebaserte salgskanaler. Norske pelsskinn har et renommé blant de beste med hensyn til både kvalitet og dyrevelferdsmessige produksjonsforhold. Norsk pelsdynæring har, til tross for det norske kostnadsnivået, klart seg godt i konkurransen med utenlandske produsenter.

NILF har beregna verdiskapinga i primærproduksjonen for 2013 til 231 mill. kr og den samla årlige verdiskapinga i norsk pelsdynæring til knapt 300 mill kr. Med ei samla sysselsetting på ca 450 årsverk, utgjør verdiskapinga vel 660 000 kr pr årsverk. I et internasjonalt marked vil priser og inntekter variere betydelig mellom år, men generelt er lønnsomheten høgere enn for andre produksjoner i norsk landbruk.

I den nylig utgitte eksportstrategien for norske jordbruksprodukter fra Landbruks- og matdepartementet, framgår det at pelsskinn er den fjerde største produktgruppa, og samtidig blant de produktgruppene som hadde den største relative økningen fra 2012 til 2013. Eksportverdien på pels var i 2013 på 466 mill. kroner, en økning på 36 prosent fra 2012. I ei videre satsing på eksportstrategier for norsk landbruk bør det være relevant å vurdere å utvikle pelsnæringa ytterligere. Dette siden produktet er godt etablert internasjonalt fra før og det er stabile omsetningskanaler via auksjonshusene i København og Helsinki. Toll/handelsrestriksjoner er i liten grad noe tema for denne produksjonen slik det er på matområdet. Med unntak for Kina som har en avgrensa tollsats (12-15 prosent) på råskinn til pels for sitt innenlandske marked, er det full frihandel for pels til de viktigste norske eksportmarkeder. En eventuell konflikt mellom grensevern inn til Norge vs offensive interesser utad er derfor ingen aktuell problemstilling her.

Norsk pels er videre i stand til å konkurrere på kvalitet og ta ut en merpris i det internasjonale markedet. Iflg. Norsk Pelsdyrslag oppnår norske reveskinn om lag 10 prosent høgere pris enn sine konkurrenter ved auksjonen i Helsinki pga produktkvaliteten som er et resultat av godt dyrehold. En merpris oppnås også for norske minkskinn ved auksjonen i København.

Utnytting av avfall, biprodukter

I tillegg til å produsere skinn har pelsdynæringa en viktig plass i verdikjeden for landbruket. Den tar hånd om avfall fra slakting og foredling av husdyrprodukter. Produksjonen av pelsdyrfôr utgjorde 56 250 tonn i 2013 til en verdi av ca. 163,1 millioner kroner. Dette dreier seg om biprodukter fra slakting av småfe, storfe, kylling og avskjær fra fiskeriene. Det er en oppgang fra 41 mill kg i 2010. Kostnaden ved renovasjon og

Vår dato	Vår referanse
27.04.2015	15/00106-18

destruksjon er noe slakteriene og bedriftene ellers måtte ha betalt for hvis ikke pelsdyrnæringa hadde vært til stede og brukt dette som en råvare til pelsdyrfôr.

Pelsdyrfôret produseres i dag på de tre anlegg ved Oppdal, Hamar og Sirevåg. Samla omsetning i fôrkjøkkenene var om lag 244 millioner kroner i 2013. Dette beløpet omfatter produksjon og frakt av pelsdyrfôr samt salg av rekvisita og maskiner.

Utfordringa innen biogass og andre nye former for fornybar energi generelt, er å skape tilstrekkelig lønnsomhet i produksjonen. Det er ikke råstofftilgangen i seg sjøl som er flaskehalsen. Det er derfor ingen motsetning mellom satsing på bioenergi og leveranse av råstoff til pelsdyrfôr. De er begge verdikjeder som omdanner avfall til nye produkter på en miljøvennlig måte. Vi trenger flere slike verdikjeder, og produksjonen av pelsdyrfôr er en verdikjede som er blant de mest lønnsomme i dag.

Virkemidler over jordbruksavtalen

Støtteordningene omfatter refusjon av kraftfôrkostnader og frakttilskudd til pelsdyrfôr, avløsertilskudd, tilskudd til avlsarbeid og til investeringsstøtte. Samla er dette anslått til 35 mill. kroner pr år.

Fra enkelte politiske hold er det forslag om å fjerne de økonomiske virkemidlene for pels over jordbruksavtalen. Hvis målet er å sikre ei bærekraftig pelsnæring framover er det imidlertid flere argument som taler for at en bør beholde disse virkemidlene.

- Frakttilskudd er et målretta virkemiddel. Det jamner ut kostnadsulempen for pelsdyrgarder med lang avstand til fôrkjøkken, og bidrar slik til ei desentralisering av næringa.
- Tilskudd til ferie og fritid er anerkjent generelt som et godt og viktig virkemiddel for å øke velferden i husdyrholdet. Både for husdyrholderen sjøl, og for dyra, fordi det bygger opp om ordninger med kvalifiserte og stabile avløsere. I en situasjon der en ønsker å styrke velferden i pelsdyrholdet vil det være et steg i feil retning å ta produksjonen ut av landbrukets avløserordninger.

Regelverket for midlene til investering og bedriftsutvikling i landbruket åpner for å gi støtte til investeringer i pelsdyrhold, jfr gjennomgangen og fastsettelse av forskriften i desember 2014. Samtidig er investeringsstøtte over LUF lite brukt innenfor pelsdyrholdet. Pelsdyr er for eksempel ikke prioritert i noen av de regionale bygdeutviklingsprogramma som styrer bruken av IBU-midler ute i fylka.

Om vilkår ved avvikling

Som alternativ til bærekraftig utvikling drøfter pelsdyrutvalget vilkår for ei styrt avvikling av pelsdyrholdet i Norge. Norges Bondelag finner rett å kommentere disse villkåra, all den tid utvalget har vært pålagt å utrede avviklingsalternativet.

Ved avvikling anbefaler utvalget at det etableres ei kompensasjonsordning. Det anbefaler dessuten at et forbud forankres i en egen, ny lovbestemmelse og ikke ut fra kun ei tolking av dagens dyrevelferdslov.

I et underlagsmateriale for pelsdyrutvalget, NILF-notatet *Perspektiver på pelsdyrnæringen i dagens og framtidens Norge. 2014*, er årlig verdiskaping i pelsdyrnæringa beregnet til 298 millioner kroner (jf. andre avsnitt under Lønnsomhet/eksport i denne saksutredninga). Ved beregning av offentlig erstatning skriver NILF at det er vanlig å legge til grunn ei kalkulasjonsrente på fire prosent (4 % p.a.). Den kalkulasjonsrenta er lagt til grunn for beregninga av et mulig erstatningsbeløp for tap av inntekt dersom alle som driver pelsdyroppdrett skulle legge ned samtidig og for all tid. Om en beregner hele denne kostnaden, inkludert noe kapital til omstilling, til en engangssum, så beløper det seg til 7,45 milliarder kroner, ifølge NILF.

Krav om importforbud

Etter mandatet skal pelsdyrutvalget også vurdere om innførsel og omsetning av pelsprodukter bør forbys dersom pelsdyrnæringa avvikles i Norge. Her sier et samla utvalg at dersom en mener at det er uakseptabelt å produsere bestemte typer pels i Norge, er det konsekvent også å forby annen økonomisk aktivitet som er basert på samme type produksjon som har skjedd utenfor landets grenser.

Norges Bondelag mener i tillegg at et omsetningsforbud er nødvendig fra samfunnets side for å utvise en konsekvent holdning overfor dem som mister næringsgrunnlaget sitt gjennom et ensidig nasjonalt vedtak om avvikling av produksjonen i Norge.

Utvalget drøfter om EØS artikkel 11 regulerer Norges mulighet til å innføre et importforbud for pels. Artikkelen lyder:

Kvantitative importrestriksjoner og alle tiltak med tilsvarende virkning skal være forbudt mellom avtalepartene

Utvalget konkluderer her med at et importforbud av pels mest trolig er i strid med EØS sitt proporsjonalitetskrav. Det vil si at Norges regulering (avvikling) av innenlandsk pelsproduksjon ikke er tilstrekkelig som grunnlag for å forby samme produkt fra andre EØS-land der produksjonen av pels er lovlig.

Oppsummert

Norges Bondelag konstaterer at utvalget sier regelverket fra 2011 danner grunnlag for bedre dyrevelferd, og at utvalgets flertall vurderer velferdsutfordringene i pelsdyrholdet som overkommelige. Sammenholdt med de økonomiske og politiske konsekvensene et forbud av pelsdyrhold som næringsvirksomhet i Norge vil medføre, er vår klare oppfatning at avvikling ikke framstår som et aktuelt alternativ.

Om Stortinget likevel skulle vedta ei avvikling av pelsdyrhold i Norge, vil en fra Norges Bondelag poengtere at følgende krav må være oppfylt:

- Ei avvikling må forankres i en egen, ny lovbestemmelse og ikke ut fra ei tolking av eksisterende lovverk.

Vår dato	Vår referanse
27.04.2015	15/00106-18

- Det må etableres ei erstatningsordning som kompenserer fullt ut for kostnader og tap av inntekt hos hver enkelt pelsdyrholder og inntektstap/kostnader i verdikjeden ellers. NILF sin beregning i notatet *Perspektiver på pelsdyrnæringen i dagens og framtidens Norge. 2014* illustrerer det aktuelle erstatningsnivået.
- Et forbud mot produksjon av pels i Norge må følges opp med tiltak mot omsetning av importerte pelsprodukter

Med vennlig hilsen

Elektronisk godkjent, uten underskrift

Arild Bustnes

Amund Johnsrud